

ਅਪਰਾਧਿਕ ਫੁਟਕਲ(ਮਿਸਲੇਨੀਅਸ)

ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਜਿੰਦਰਾ ਲਾਲ ਜੇ ਜੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ

ਜੇਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ।

ਬਨਾਮ

ਅਮਰ ਸਿੰਘ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ।

1962 ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਫੁਟਕਲ ਨੰਬਰ 919

ਪੰਜਾਬ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ, 1952 (1953 ਦਾ IV) - ਧਾਰਾ 51- ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ-ਰੱਦ ਤੱਕ -ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ - ਕੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਪੰਜਾਬ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ, 1952 ਦੀ ਧਾਰਾ 51 ਅਧੀਨ ਤਿੰਨ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ (ਏ) ਕਿਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ, ਜਾਂ (ਬੀ) ਕਿਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨਾ, ਜਾਂ (ਸੀ) ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਮੁੜ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨਾ। 'ਰੱਦ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਮਿਟਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪਕ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 51 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ 'ਸੋਧ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅੰਸ਼ਕ ਤਬਦੀਲੀ ਜਾਂ ਪਰਿਵਰਤਨ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅੰਸ਼ਕ ਤਬਦੀਲੀ ਇੱਕ ਅਵਿਵਹਾਰਕ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੈ, ਪਰ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਇੱਕ ਵਿਹਾਰਕ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 51 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ 'ਰੱਦ' ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ 'ਸੋਧ' ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕੋਲ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਸਿਰਫ ਇਹ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਦੂਜਾ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਘੱਟ ਸਖਤ ਜਾਂ ਗੰਭੀਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮਾਣਯੋਗ ਜਸਟਿਸ ਐਚ.ਆਰ.ਖੰਨਾ ਨੇ ਇਸ ਕੇਸ ਨੂੰ 31 ਮਈ, 1963 ਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਸੀ। ਆਖਰਕਾਰ ਇਸ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮਾਣਯੋਗ ਜਸਟਿਸ ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਾਣਯੋਗ ਜਸਟਿਸ ਜਿੰਦਰਾ ਲਾਲ ਦੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ 3 ਸਤੰਬਰ, 1963 ਨੂੰ ਕੀਤਾ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 227 ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਸ੍ਰੀ ਅਨੋਕ ਸਿੰਘ ਪਵਾਰ (ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ, ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ ਅਧੀਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ) ਨੇ 9 ਮਈ, 1962 ਨੂੰ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਕੱਕੜਵਾਲ ਦੇ 3 ਜਨਵਰੀ, 1962 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪਲਟਦਿਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 323 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਤਹਿਤ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦਿਆਂ 20 ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਆਰ. ਐਮ. ਵਿਨਾਇਕ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਵਕੀਲ ।

ਕੇ. ਐਲ. ਜੱਗਾ, ਸਹਾਇਕ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲਈ।

ਆਰਡਰ (ਆਦੇਸ਼)

ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ, ਜੇ.- ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 227 ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਜੇਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਸਧਾਰਨ ਸੱਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਕੱਕੜਵਾਲ ਦੀ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਨੇ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਪੰਜਾਬ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ 1952 (1953 ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ 4) ਦੀ ਧਾਰਾ 51 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੜਕਾਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ 9 ਮਈ, 1962 ਨੂੰ ਉਸ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 323 ਤਹਿਤ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ 20 ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕੋਲ ਧਾਰਾ 51 ਜਾਂ 1953 ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ 4 ਦੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਧਾਰਾ ਤਹਿਤ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਹ ਕੇਸ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਖੰਨਾ, ਜੇ. ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ, ਜਿਸ ਨੇ 1953 ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ 4 ਦੀ ਧਾਰਾ 51

'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਹੀ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਮੁੜ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਇਸ ਕੇਸ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਾਰਾ ਤਹਿਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜੋ ਅਕਸਰ ਉੱਠਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ-

"ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਜੋ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ, ਕਿ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਜਾਂ ਦੇਸ਼ੀ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਿਖਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਧਿਰ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਰੱਦ ਕਰੇ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰੇ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਦੀ ਮੁੜ ਸੁਣਵਾਈ ਉਸੇ ਜਾਂ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪੰਚਾਇਤ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿਓ।"

ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਤਿੰਨ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ (ਏ) ਕਿਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ, ਜਾਂ (ਬੀ) ਕਿਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸੋਧਣਾ, ਜਾਂ (ਸੀ) ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਮੁੜ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨਾ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ 'ਰੱਦ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਗ਼ੁਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਮਿਟਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਗ਼ੁਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪਕ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ 'ਸੋਧ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਫਿਰ ਤੋਂ ਇਸ ਦੇ ਸਾਧਾਰਨ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦਕੋਸ਼ ਅਰਥ ਲੈਣੇ ਪੈਣਗੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸ਼ਬਦ 1872 ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 (2)1 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੂੰ ਸਹਾਇਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ, ਸੋਧਣ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। *ਇਮਪੈਰਟ੍ਰਿਕਸ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਪ੍ਰੇਮ (1)*, ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ 'ਸੋਧ' ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਹਾਇਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਘਟਾ ਕੇ ਸੋਧਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸੇਰਟਰ ਆਕਸਫੋਰਡ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਆਮ ਸ਼ਬਦਕੋਸ਼ ਅਰਥ ਹੈ- 'ਸੀਮਤ ਕਰਨਾ, ਰੋਕਣਾ; ਘੱਟ ਸਖਤ ਤੇ ਕਠੋਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ; ਹੌਲੀ ਕਰਨ ਲਈ; ਅੰਸ਼ਕ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਤੇ ਵੈਬਸਟਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਰਥ ਹੈ 'ਸੀਮਤ ਕਰਨਾ; ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ; ਘਟਾਉਣਾ; ਰੱਦ ਵਿੱਚ ਘਟਾਉਣਾ ਜਾਂ ਡਿਗਰੀ; ਮੱਧਮ ਕਰਨਾ; ਯੋਗਤਾ; ਘਟਾਉਣਾ; ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਰੂਪ ਜਾਂ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ; ਉਸ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 51 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਵਰਤਮਾਨ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਸਾਧਾਰਨ ਅਰਥ ਗ਼ੁਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅੰਸ਼ਕ ਤਬਦੀਲੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅੰਸ਼ਕ ਤਬਦੀਲੀ ਇੱਕ ਅਵਿਹਾਰਕ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੈ, ਪਰ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਇੱਕ ਵਿਹਾਰਕ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੈ। ਧਾਰਾ 51 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ 'ਰੱਦ' ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ 'ਸੋਧ' ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕੋਲ ਗ਼ੁਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗ਼ੁਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਦੂਜਾ ਸ਼ਬਦ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਘੱਟ ਸਖਤ ਜਾਂ ਕਠੋਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਲਈ **ਖੰਨਾ, ਜੇ.**, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕੇਸ ਪ੍ਰਤੀ ਜੋ ਪਹੁੰਚ ਅਪਣਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਹ ਸਹੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ 1953 ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ 4 ਦੀ ਧਾਰਾ 51 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਹੈ।

ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਨੁਛੇਤ 227 ਤਹਿਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੇਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ 1953 ਦੇ ਐਕਟ 4 ਦੀ ਧਾਰਾ 51 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਰਥ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਸਹੀ ਕੇਸ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਉਹ ਉਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੁਬਾਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸੇਵਾ (ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਤਮੀਲ) ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਹਾਜ਼ਿਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਪਰ ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਯੋਗ ਕਿਸੇ ਵੀ ਠੋਸ ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਇੰਨ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਲਾਗਤਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਜ਼ਰ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ 30 ਸਤੰਬਰ, 1963 ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਬੀ.ਆਰ.ਟੀ.

(1) ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. 4 ਬੰਬਈ 239

ਕਾਦਮਬਿਨੀ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ – ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁੱਕਦਮੇਬਾਜ਼ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।